

ДОСЛІДНИЦЬКІ ПАРАДИГМИ СУЧАСНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

УДК 81'25=134.2

*Смуцинська І.В.,
Циркунова І.В.*

ІРОНІЧНА МЕТАФОРА ТА ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ ЇЇ ВІДТВОРЕННЯ В ПЕРЕКЛАДІ

***Анотація.** У статті аналізуються проблеми інтерпретації метафори як основної стилістичної фігури, а також шляхи її відтворення в перекладі. Безпосереднім об'єктом вивчення стали іронічна метафора і збереження іронічної конотації в контексті іншого твору. Матеріалом для дослідження стали французькі та іспанські тексти публіцистичного та художнього стилів.*

***Ключові слова:** метафора, іронічна метафора, переклад, реметафоризація, деметафоризація.*

***Інформація про авторів:** Смуцинська Ірина Вікторівна – доктор філологічних наук, професор; завідувач кафедри теорії та практики перекладу романських мов імені Миколи Зерова; Інститут філології; Київський національний університет імені Тараса Шевченка;*

Циркунова Ірина Володимирівна – асистент кафедри теорії та практики перекладу романських мов імені Миколи Зерова; Інститут філології; Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

*Smushchynska I.V.,
Tsyrkunova I.V.*

IRONIC METAPHOR AND PROBLEM AND WAYS OF ITS REPRODUCTION IN THE TRANSLATION

***Abstract.** The article deals with the problems of interpretation and ways of reproduction of metaphor in the translation. Metaphor as leading stylistic figure serves also to create irony in modern French and Spanish*

journalistic and artistic styles which led to the main object of our research in the context of preservation of ironic connotation in the translated text.

Keywords: metaphor, ironic metaphor, translation, remetaphorization, demetaphorization.

Information about authors: Smushchynska Iryna Viktorivna – doctor of philology, professor; head of the department of theory and practice of translation of Roman languages of Mykola Zerov; Institute of philology; Kyiv national Taras Shevchenko university;

Tsyrkunova Iryna Volodymyrivna – assistant of the department of theory and practice of translation of Roman languages of Mykola Zerov; Institute of philology; Kyiv national Taras Shevchenko university.

Смуцинская И.В.,
Цыркунова И.В.

ИРОНИЧЕСКАЯ МЕТАФОРА, А ТАКЖЕ ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ ЕЕ ВОСПРОИЗВЕДЕНИЯ В ПЕРЕВОДЕ

Аннотация. В статье анализируются проблемы интерпретации метафоры как ведущей стилистической фигуры, а также пути ее воспроизведения в переводе. Непосредственным объектом внимания стала ироничная метафора и сохранения иронической коннотации в контексте произведения перевода. Материалом для анализа стали французские и испанские тексты публицистического и художественного стилей.

Ключевые слова: метафора, ироническая метафора, перевод, реметафоризация, деметафоризация.

Информация об авторах: Смуцинская Ирина Викторовна – доктор филологических наук, профессор; заведующая кафедрой теории и практики перевода романских языков имени Николая Зерова; Институт филологии; Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко;

Циркунова Ирина Владимировна – ассистент кафедры теории и практики перевода романских языков имени Николая Зерова; Институт филологии; Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко.

Метафора як один з основних засобів фігурального мовного вираження думки людини цікавила науковців, починаючи ще з

Античності. Аристотель, говорячи у третій книзі своєї "Риторики" [7] про "основні якості стилю", велику увагу приділяє саме метафорі, яку він розуміє досить широко як "операцію логічної думки", з якої виходять всі вирази, побудовані на схожості. Тому до сфери такої "метафори" потрапляють "власне" метафори, порівняння, гіперболи, енігми, прислів'я тощо. Класична риторика, услід за Аристотелем, виділяла чотири "центральної" фігури – **метафору**, **метонімію**, **синекдоху** та **іронію** [13, с. 5]. Пізніше науковці взагалі зосереджуються на пошуку так званого "**першотропа**", вихідного тропа, яким для У. Еко стає метонімія з її ланцюжком асоціативних суміжностей в структурі як коду, так і контексту (однак в контексті метонімія, як правило, завжди "накладається" на метафору як-от "*Білий дім не погодився*", тому все ж таки йдеться про **метоніміко-метафоричну конфігурацію**), для Ц. Тодорова і Групи μ (з Льєжського університету) [10] – синекдоха, з якої виводяться "похідні" метафора і метонімія, для Р. Якобсона [5] – метонімія і метафора як першоеlementи поетичної функції, для Поля Рикера "королевою фігур" є метафора. Сучасні когнітивні дослідження підтверджують важливість "когнітивних метафор" [1], "якими мислять люди", порівняння яких має велике значення для лінгвокультурології зокрема. Багато таких **катахрез** мають свої відповідники в різних лінгвокультурах: *ніжка стільця, спинка крісла, крило літака* – (фр.) *ped d'une chaise, dos d'un fauteuil, ailes d'un avion*, хоч часто шляхи образних аналогій розходяться: (фр.) *prunelle* ("*терен*") – *зіниця*, *queue (d'une poêle)* ("*хвіст*") – *ручка (сковороди)* тощо. Взагалі, загальноприйнятою є думка про те, що романські мови, зокрема французька, є надзвичайно образними, метафоричними, і цей аспект часто втрачається при переході на інші мови, зокрема слов'янські. Як би там не було, незважаючи на те, що "метафора – це найпоширеніший і найпродуктивніший у риторичі троп, а тому найвідоміший мовцям і найбільше досліджений мовознавцями" [3, с. 143], вона продовжує цікавити мовознавців – можна назвати декілька дисертаційних досліджень останніх років: "Натуроморфна

метафора в медичній термінології" Ю.Б. Бражук (2015), "Конвенційні і неконвенційні метафори в німецькому економічному медіадискурсі" Г.О. Строганової (2015), "Переклад нових англомовних публіцистичних метафор українською мовою" О.А. Ясинецької (2009), що свідчить про **актуальність** нашої наукової розвідки.

Досліджуючи метафори, сучасна стилістика виокремлює багато її **видів** як за формою, структурою, так і за змістом: основними, традиційними у французькій філології, вважаються вже згадувана раніше **катахреза**, **експліцитна** та **імпліцитна метафори** (*métaphore in præsentia*, *métaphore in absentia*), **розгорнута метафора**, **синестезійна метафора**; також загальноприйнятим є поділ на номінативну, ад'єктивну і вербальну; крім того, виокремлюють також гіперболічну метафору, фразеологічну, фольклорну, "ламану", оцінну (лаудативну і негативну) тощо, наприклад:

"Le cœur d'une sœur est un diamant de pureté, un abîme de tendresse ! se dit-il" (Balzac).

Цікавим є те, що навіть така "позитивно" забарвлена метафора у художньому контексті часто перетворюється на метафору з протилежним смислом, стаючи **іронічною**. На думку багатьох науковців, зокрема В. Бута, при читанні будь-якої метафори чи порівняння, як і будь-якої іронії, **читач має відтворити невисловлені смисли** через аналіз поверхневих структур висловлювання, які з тієї чи іншої причини не можуть сприйматися буквально [9, с. 22], тобто метафора завжди базується на **конотативному механізмові**. **Вона передбачає додавання невисловлених смислів, а не їх вилучення**. Іронічна метафора звучить нескладно, недоречно та суперечить контексту (**антифразисна модель**), що змушує читача відкинути її безпосереднє значення і намагатися розкрити намір автора, проаналізувавши імпліцитні смисли, які вводить метафора. На думку М. Бірдслі, іронія та метафора – це ті засоби, завдяки яким досягається суперечливість в самому дискурсі (*self-controverting*) [8, с. 138]. Деякі вчені, зокрема Д.С. Мюкке [12], наполягають на негативній природі іронії. На

думку В. Бута, спочатку читач має сказати "ні" та розкрити справжній смисл абсурдного, на перший погляд, висловлювання.

Зважаючи на критичне осмислення дійсності, характерне для доби ХІХ-ХХІ століть, саме іронічна метафора стає можливістю і формою висловити своє розуміння того, що відбувається в суспільстві, і показати своє ставлення до цього. А **"підґрунтям", основою творення такої метафори**, як правило, є певний мовний елемент, такий як фразеологізм, розмовне кліше, прислів'я, каламбур, перифраза тощо. Наприклад, загальноновживані політичні перифрази *"la perfide Albion"* щодо Великобританії (для французів він "віроломний, підступний", а не "туманний", як у нас), або *"oncle Sam"* ("дядько Сем") про Америку.

Збереження такої іронічної метафори в перекладі, правильне її відтворення засобами іншої мови є доволі складним для перекладача, але є однією з умов адекватного перекладу. В принципі, проблема відтворення метафори не стільки лінгвістична, скільки культурологічна та світоглядна, адже метафоричний образ – це, в першу чергу, відображення форм людської думки та моделей світосприйняття, оскільки метафора будується на асоціативних зв'язках. Деякі асоціативні зв'язки спираються на загальноприйняті уявлення про світ, тобто є спільними для всіх, тоді як інші сприймаються лише в певних культурах. Так, наприклад, розказуючи про знахідку – "нацистський поїзд" в Польщі, автор статті використовує відомі кліше *"ruée vers l'or"* та *"chasseurs de trésors"* (*euronews*, 01.09.2015), які мають свої сталі українські відповідники *"золота лихоманка"* і *"мисливці за скарбами"*, а отже, труднощі в перекладі не виникають.

В іншому випадку, перекладач, чий культурний простір відрізняється від культурного простору автора, повинен пристосувати оригінал до картини світу читача. Так, француз скаже *"répondre en Normand"* ("відповісти як Нормандець"), тобто "ухильно", при відтворенні в перекладі треба розширити вислів, можливо, і зберігаючи національний колорит.

Важливість відтворення метафори зумовлена тим, що вона передає систему образів, манеру письма автора та тієї культури, до якої він належить. Відповідно, перекладач повинен мати достатні знання обох картин світу як в мові оригіналу, так і в мові перекладу. Н. Мандельбліт [11] вважав, що головна причина труднощів перекладу полягає у невідповідності між "метафоричною проекцією" ("metaphorical mapping system") у мові оригіналу та мові перекладу. Якщо дві мови використовують різні "метафоричні проекції" для вираження однакової ідеї, які відрізняються радше концептуальною, ніж мовною базою, тоді переклад включає не стільки процес перекодування з однієї мови на іншу, скільки з *однієї картини світу на іншу*. У випадку, коли дві мови по-різному концептуалізують ті ж самі фрагменти дійсності, перекладач повинен переключатися з однієї моделі мислення (оригіналу) на іншу (перекладу). Так, наприклад, в іспанській мові існує метафора *robre diablo* (дослівно: *бідний диявол*), яку вживають щодо людини, якій не щастить. Через відмінність між картинами світу іспанців та українців, в українському перекладі неможливо відтворити цю метафору дослівно: Дмитро Шовкун в перекладі роману "Ігри янгола" К.Р. Сафона застосовує відповідник "бідолаха".

Там, де метафора слугує засобом вираження іронії, *необхідно не лише передати образ і зберегти авторський стиль письма, але й адекватно відтворити іронічний ефект*, адже саме з таким наміром метафору було вжито в оригіналі. Повне відтворення метафори, її образу, функціонально-стилістичної закріпленості та експресивного забарвлення, можливе за умови збігу системи асоціацій [1] та якщо переклад не викликає труднощів з огляду на структуру та норми мови перекладу.

Зазначимо також, що при відтворенні іронічної метафори дуже важливим є *збереження тональності*, яка, як правило, і виступає носієм авторської іронії, що супроводжується численними лексичними, лексико-граматичними і синтаксичними трансформаціями. Наприклад: "*A pesar de los sinsabores motivados por mi conducta, Barrido y Escobillas habían*

encontrado en su corazón una perla de generosidad con la que limar y sedimentar una nueva alianza de amistad y provecho" (К.Р. Сафон). – "Попри прикрість, якої завдала їм моя поведінка, Баридо та Есковільяс зберегли у своєму серці перли великодушності й готові про все забути й укласти зі мною новий союз, на засадах дружби і взаємної вигоди".

Іронія виникає через піднесений тон висловлювання, який суперечить основному контексту. Піднесена тональність досягається вживанням **гіперболізованої метафори** *una perla de generosidad*. З одного боку, ця метафора вводить позитивне значення, з іншого, вона суперечить загальному контексту. В перекладі відбулася також **зміна числа іменника** *sinsabores* (pl.) – *прикрість* (sing.), *perla* (sing.) – *перли* (pl.). В українській мові слово *перли* є прикладом енантіосемії, оскільки, окрім свого буквального значення, має ще дві конотації: позитивну та іронічну. Іменник *generosidad* ("щедрість") **відтворено синонімом** вищого регістру *великодушність*. Відбулися також синтаксична перебудова (**пасив - актив**): *motivados por mi conducta* – *якої завдала їм моя поведінка*, лексична заміна дієслова *habían encontrado* ("знайшли") на *зберегли*. В порівнянні з іспанською вживання інфінітиву в українській мові обмежене, тому перекладач змінив синтаксичну структуру, ввівши однорідні присудки та додавши словосполучення *вони готові*. Отже, метафора дозволяє створити іронічний образ, надати підкреслено пафосної тональності висловлюванню.

Щодо **основних шляхів відтворення іронічної метафори**, нами було виокремлено три основні:

- збереження метафори,
- деметафоризація,
- реметафоризація.

Розглянемо детальніше.

Повне відтворення метафори в перекладі, як свідчить наш матеріал (французький та іспанський), зустрічається досить часто (зважаючи на висловлені вище думки), однак часто супроводжується певними лексико-граматичними (зміна числа іменника в структурі метафори, використання синоніму при

відтворенні метафори; вилучення одного компонента з метафори) і синтаксичними трансформаціями, що зумовлено нормами української мови, про що вже теж йшлося. Так, у відтворенні назви статті з "Монд" "*La diplomatie française n'est plus qu'un château de sable*" ("*Французька дипломатія стала просто замком з піску*") очевидним є зникнення рестриктивної конструкції *ne que*.

Приклад з художнього тексту: "*Le fascinaban los inventos extravagantes y los ingenios mecánicos, y pronto descubrí que llevaba a cabo **autopsias** en todo tipo de artilugios, desde gramófonos hasta máquinas de sumar, a fin de **averiguar sus secretos***" (К.Р. Сафон). – "*Він захоплювався незвичайними винаходами та механічними приладами, здійснював "розтини" різноманітних інструментів, починаючи від грамофону й закінчуючи лічильною машиною, щоб дізнатися, як вони працюють"*.

Іронія виражена метафорами *autopsias* та *averiguar sus secretos*. Медичний термін грецького походження *autopsias*, паралельно з яким в іспанській мові вживається іспанський термін *obducción*, відтворено **синонімом** – українським відповідником *розтин*, хоча в українській мові також вживається слово грецького походження *автопсія*. В перекладі збережено метафору, однак її відтворено синонімом. Безумовно, вживання слова *розтин* дозволяє передати іронію, проте переклад стає менш експресивним через опущення запозичення, яке завжди несе в собі підкреслену "вченість". Перекладач **деметафоризував** метафору *averiguar sus secretos* (*розкрити секрети*), відтворивши її **описово** – *дізнатися, як вони працюють*, що позбавило переклад експресивності, закладеної в оригіналі, та призвело, на нашу думку, навіть до втрати іронії.

"*Fui un niño débil y enfermizo, propenso a fiebres e infecciones que me arrastraban al borde de la tumba pero que, a última hora, siempre se arrepentían y partían en busca de una presa de mayor altura*" (К.Р. Сафон). – "*Я був хлопчиком кволим і хворобливим, схильним хворіти на гарячку та підхоплювати всілякі інфекції,*

які майже затягували мене в могилу, але в останню мить завжди розкаювалися й ішли шукати собі якусь принадлишу жертву".

Іронія ґрунтується на моделі неможливості синтагматичного зв'язку *інфекції розкаювалися*, що створена за принципом персоніфікації, яка в перекладі збережена. При відтворенні метафори було вилучено один компонент: *arrastraban al borde de la tumba* – *зтягували мене в могилу*. Відтворення висловлювання відбулося за допомогою вживання **дієслівних конструкцій**: *propenso a fiebres e infecciones* (*схильний до гарячки та інфекцій*) – **схильним хворіти на гарячку та підхоплювати** всілякі інфекції; зміни числа іменника *fiebres* – *гарячка*; **використання синоніма**: *presa de mayor altura* (*здобич більшого зросту*) – *принадлиша жертва*.

Взагалі-то, відзначимо, що добір еквівалентного чи контекстуального відповідника іронічної метафори передбачає використання загальновідомих **лексико-граматичних трансформацій**, таких як **додавання, опущення, розширення, перестановка та заміна**.

Реметафоризація, тобто заміна однієї метафори іншою, передбачає збереження наміру автора використати метафоричну форму **при заміні образу**, що веде до **змін в синтаксичній структурі**. Реметафоризація може відбуватися із застосуванням **синонімічного перекладу та прийому модуляції**. Проаналізований матеріал свідчить, що зі зміною образу може змінюватися і **функціонально-стилістична закріпленість та експресивне забарвлення метафори**, наприклад:

"*Pronto la dirección decidió que mi fulgurante carrera tenía periodicidad semanal, siempre y cuando siguiera desempeñando puntualmente mis labores en la redacción por el mismo precio*" (К.Р. Сафон). – "Але незабаром керівництво газети вирішило давати дозвіл на щотижневу публікацію **шедеврів мого творчого натхнення** лише в тому раз, якщо я сумлінно виконуватиму свої повсякденні обов'язки в редакції газети за ту саму платню".

Іронія спирається на гіперболізовану метафору. Перекладач зберіг принцип **реметафоризації при відтворенні іронії**, однак

повністю змінив наповнення самої метафори (*fulgurante carrera* – блискавична кар'єра на шедеври мого творчого натхнення), що призвело до зміни синтаксичної структури речення. Через вживання герундія в оригіналі підрядне умови в перекладі відтворено означено-особовим реченням, що спричинене нормами української мови. Варто зазначити, що **переклад експресивніший за оригінал** і звучить більш пафосно.

Щодо більш сталих іронічних метафор, то український фразеологічний фонд іноді пропонує досить широку палітру синонімічних виразів, не зберігаючи при цьому оригінальної, національно-культурно забарвленої палітри, хоч іноді такі метафори калькуються. Наприклад: *bâtir des châteaux en Espagne* (фр.) – будувати надхмарні замки, замки на льоду, удаватися в химери, де в перекладі зникає етимологія виразу, що базується на географічному онімі "Іспанія", звідки у Середні віки французькі аристократи поверталися не тільки не збагатившись, але й без коня.

Щодо заміन образів, то, як відомо, **метафора базується на чотирьох основних субституціях**: живе → неживе, неживе → живе, живе → живе, неживе → неживе, в межах яких часто відбувається заміна імені власного, чи зооніма, чи соматизму на інший феномен, наприклад:

(фр.) *faire sa Sophie* – (розм.) кривлятися, ламатися;
(être) soupe au lait ("бути як молочний суп") – бути запальною людиною тощо.

А отже, **деметафоризація** полягає в пропуску метафори. Цей прийом спостерігаємо, коли значення метафори не зрозуміле в мові перекладу, якщо її форма значно обтяжує висловлювання або є неприйнятною з точки зору норм слововжитку мови перекладу, якщо відтворення метафори не передає іронію, яку вона виражає в оригіналі. У цьому випадку перекладач вдається до цілісної трансформації метафори, намагається перефразувати її, пристосувавши до слововжитку в українській мові, наприклад: *"Mientras esperaba me entretuve examinando el emporio familiar de la ingrata heredera Isabella, que en su infinita inocencia había renegado de las mieles del comercio para postrarse*

a las miserias de la literature" (К.Р. Сафон). – "Чекаючи, я розважав себе тим, що роздивлявся родинний заклад невідячної спадкоємиці Ізабелли, яка у своїй незбагненній невинності захотіла поміняти розкішне життя в царстві комерції на злиденне животіння літератора".

Іронія ґрунтується на недоречному пафосному тоні, адже йдеться про невелику крамничку. *Emporio* означає великий торговельний заклад. В оригіналі *emporio* вжито іронічно, в перекладі слово відтворено як "заклад", що не відповідає повною мірою обсягу поняття оригіналу. Дослівний переклад метафори *postrarse a las miserias de la literatura* (дослівно: *принижуватися (бідувати) в злиднях літератури*) не прийнятний з точки зору узусу української мови, що зумовило перекладача вдатися до **цілісної трансформації метафори, тобто її перефразування** на – *злиденне животіння літератора*. Перекладач зумів зберегти функціональну спрямованість, пафосну тональність та іронію.

Деметафоризація може відбуватися навіть тоді, коли є можливість повністю зберегти метафору в перекладі. В такому випадку застосовується синонімічний переклад або описовий переклад (див. ілюстрації, що наводилися вище), наприклад: "*La madre naturaleza no tenía pudor en deleitarme con su extenso código penal de gérmenes y miserias, pero nunca encontró el modo de aplicarme del todo la ley de la gravedad*" (К.Р. Сафон). – "Мати-природа не знала сорому, обдаровуючи мене всім тим **розмаїттям хвороб і нещасть**, але так ніколи й не зібралася застосувати до мене закон земного тяжіння в усій його повноті".

Іронія ґрунтується на моделі неможливості синтагматичного зв'язку "мати-природа не знала сорому" у виразі, створеному за принципом персоніфікації. Розуміння іронії відбувається на аксіологічному рівні, оскільки поняття *мати-природа* у нашому уявленні уособлює щось ідеальне, беззаперечне, що вимагає поваги, і яке можна віднести до архетипів, які у словосполученні *не знати сорому* створюють іронічний ефект. У перекладі відбулися наступні трансформації: дієслово *deleitar* (*радувати*) **замінено на обдаровувати**; **метафору *código penal de gérmenes* у**

.....

miserias (карний кодекс мікробів та нещастя) було **відтворено синонімічно** *розмаїття хвороб та нещастя*, що спричинило до втрати образності в перекладі; *nunca encontró el modo* (так ніколи і не знайшла спосіб) відтворено за допомогою **прийому модуляції** (причина – наслідок) *ніколи не зібралася*.

"No dudé que la formidable instalación eléctrica de mi casa debía de haber sido de las primeras en sucumbir" (К.Р. Сафон). – "Я не мав найменшого сумніву, що **неймовірна система електричного освітлення**, якою був обладнаний мій будинок, **вийшла з ладу** однією з перших".

Перед нами приклад, де іронія твориться за моделлю невідповідності **модуса-диктума**, що спирається на протиставлення. Іронія виражена у словосполученні "*formidable instalación eléctrica debía de haber sido de las primeras en sucumbir*". Незважаючи на те, що з попереднього контексту читач знає, що у головного героя погана електрична проводка, це зрозуміло і з самого висловлювання, адже герой стверджує, що не сумнівався, що його система освітлення не витримає погодних умов. Метафору *debía de haber sido de las primeras en sucumbir* (повинна була б здатися (відступити) першою) в перекладі було відтворено **описово за допомогою кліше** *вийти з ладу*.

Щодо заміни метафори іншою фігурою (чи навпаки), то перш за все йдеться про модель **метафора** \longleftrightarrow **порівняння**, наприклад: *un temps de chien* – *препогана, собача погода*; *faire un trait de Normand* – *пошити в дурні когось, обдурити*.

Отже, метафора як засіб реалізації іронії лежить в основі різних моделей, найпоширенішими з яких є **тонально-стилістична**, **гіперболічна** та **модусно-диктумна**, що і створюють пафосний тон, перебільшення та антитезу у висловлюванні. Якщо узагальнити, основними шляхами відтворення такої іронічної метафори, як французької, так і іспанської, українською мовою виявилися декілька основних:

повне відтворення метафори в перекладі з незначними лексико-граматичними і синтаксичними трансформаціями (наприклад, зміна числа іменника, синонімічний переклад,

вилучення одного з компонентів, що зумовлено нормами мови перекладу);

відтворення метафори за допомогою наявного кліше чи порівняння;

реметафоризація, що супроводжується такими трансформаціями як зміна синтаксичної структури речення, семантичний розвиток поняття (модуляція), що викликані мовленнєвою нормою (узусом) української мови;

стилістична реметафоризація зі зміною функціонально-стилістичної домінанти в перекладі, що відбувається із застосуванням прийому цілісного переосмислення метафори, коли це викликано суб'єктивним баченням перекладача;

деметафоризація, яка відбувається через застосування синонімічного перекладу, а також прийому цілісної трансформації метафори.

Таким чином, основними прийомами можна вважати синонімічну заміну, цілісне переосмислення, модуляцію, калькування та описовий переклад.

ЛІТЕРАТУРА

1. Блэк М. Метафора / М. Блэк // Сборник статей : Теория Метафоры. Пер. с англ., фр., нем., исп., польск. яз. / Вступ. ст. и сост. Н.Д. Арутюновой ; Общ. ред. Н.Д. Арутюновой и М.А. Журиной. – М. : Прогресс, 1990. – 512 с.
2. Бражук Ю.Б. Натуроморфна метафора в медичній термінології (на матеріалі латинськомовних анатомічних термінів) : автореф. дис. ... канд. філол. н. : 10.02.14 – класичні мови. Окремі індоєвропейські мови / Юлія Борисівна Бражук. – К. : КНУ ім. Тараса Шевченка, 2015. – 17 с.
3. Мацько Л.І. Риторика / Мацько Л.І., Мацько О.М. – К. : Вища школа, 2003. – 311 с.
4. Строганова Г.О. Конвенційні і не конвенційні метафори в німецькому економічному медіадискурсі : автореф. дис. ... канд. філол. н. : 10.02.04 – германські мови / Галина Олександрівна Строганова. – К. : КНУ ім. Тараса Шевченка, 2015. – 18 с.
5. Якобсон Р. Лінгвістика і поетика / Роман Якобсон // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. – Львів : Літопис, 1996. – С.359-377.

6. Ясинецька О.А. Переклад нових англомовних публіцистичних метафор українською мовою : автореф. дис. ... канд. філол. н. : 10.02.16 – перекладознавство / Олена Анатоліївна Ясинецька. – К. : КНУ ім. Тараса Шевченка, 2009. – 19 с.
7. Aristote. Rhétorique (introduction de Michel Meyer) / Aristote. – P. : Librairie Générale Française, 2006. – 407 p.
8. Beardsley M. Aesthetics : Problems in the Philosophy of Criticism / Monroe Beardsley. – New York, 1958.
9. Booth. W.C. A Rhetoric of irony. / W.C. Booth. – Chicago : The University of Chicago, 1974. – 292 p.
10. Groupe μ. Rhétorique générale / Groupe μ. – P. : Editions du Seuil, 1982. – 232 p.
11. Mandelblit N. The cognitive view of metaphor and its implications for translation theory / N. Mandelblit // Translation and Meaning, Part 3, 1995. – P. 483-495.
12. Muecke D.C. The Compass of irony. / D.C. Muecke. – Methuen. – 1969. – 276 p.
13. Smouchtchynska I. Stylistique des figures : les tropes / Iryna Smouchtchynska. – Kiev : Université de Kiev, 2008. – 206 p.

REFERENCES

1. Black M. *Metaphor* [Metafora] / M. Black // Sbornik statey : Teoria metafory. Per. c ang., fr., nem., polsk. yaz. / Vstup. st. i sost. N.D. Arutyunovoy; Obsh. red. N.D. Arutyunovoy i M.A. Zhurinskoy. – M. : Progress, 1990. – 512 p..
2. Brazhuk Y.B. *Metaphor in medical terminology (based on latin anatomical terms)* [Naturomovna metafora v medychiy terminologia (na materialy latynskih anatomichnih terminiv)] : avtoref. dys. ... kand. philol. n. : 10.02.14 – clasichni movi. Okremi indoevropski movi / Yulia Borisivna Brazhuk. – K. : KNU Taras Shevchenka, 2015. – 17 p.
3. Matsko L.I. *Rhetoric* [Rytoryka] / Matsko L.I., Matsko O.M. – K. : Vischya shkola, 2003. – 311 p.
4. Stroganova G.O. *Conventional and unconventional metaphors in the German economic media discourse* [Konventsyiyni y ne konventsyiyni metafory v nimetskomu ekonomichnomu media dyskursi] : avtoref. dys. ... kand. philol. n. : 10.02.04 – germanski movy / Galyna Oleksandrivna Stroganova. – K. : KNU Taras Shevchenka, 2015. – 18 p.
5. Yakobson R. *Linguistics and Poetics* [Lingvistyka i poetyka] / Roman Yakobson // Antologia svitovoi literaturno-krytychnoi dumki XX st. – Lviv : Litopys, 1996. – P. 359-377.